

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

67. De audiente detractorem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

nra manifestare suum crimen verum, quamuis non interrogetur iuridice, & consequenter se infamare: nec enim tenetur famam sustentare cum tanto labore, cum sit ipsius dominus. Sed hoc intellige, quando non existimat se alteri nociturum in spiritualibus: verbi gratia, si quis apud multos esset habitus in magna existimatione, & haberet crimen occultum, quod si manifestaret, illi ad hæresim conuerteretur, potius talis mortem deberet pati, quam manifestare. Similiter quando sequitur reipub. detrimentum, vt superius diximus. Potest etiam sine peccato mortali confiteri crimen falsò sibi impositum, pro cuius confessione torquetur, nec hoc est mortale, quamuis sit ob talem confessionem suspendendus; vt bene dicit Soto loco allegato. Sed hoc intelligi debet citra iuramentum: nam periurium est mortale peccatum; quamuis si iam commissum est tale peccatum iurando, Confessarius non debeat obligare, vt iterum verum dicat. Intelligendum etiam est, ne noceat alteri, imponendo falsum ei: nam tunc contra iustitiam peccaret mortaliter, quia non est dominus famæ alterius, sicut suæ; ob id obligandus esset à Confessario verum aperire, quamuis pateretur mille torturas. Intelligendum etiam est, ne quod imponitur sibi, sit hæresis: talis enim forsitan mortaliter peccaret; non tamen post confessionem obligandus esset negare iterum, nisi alijs nocuisset, auferendo famam, vel detrimentum inferendo contra iustitiam. Confessarius ergo multum ista consideret.

De audiente detractorem.

CAPVT LXVII.

Non solum qui detrahit, sed etiam qui detractori consentit, peccat; vt docet S. Thom. 2. 2. q. 73. art. 4.

In cuius gratiam, nota dupliciter aliquem posse consentire detractori: vno modo directè, altero modo indirectè. Directè consentire stat tripliciter.

Primò, quando quis inducit alterum ad detrahendum, tunc non minus peccat, quam detractor.

Altero modo, cum non quidem inducit, sed delectatur in illa detractione, ex odio, quod habet contra detractam personam, & tunc etiam non minus peccat, immò aliquando magis, si odium est maius; & de his duobus modis intelligitur il-

lud Bernar. 2. lib. de considera. in fine; detrahere, aut detrahentem audire, vtrum horum detestabilius sit, nō facile dixerim.

Tertio modo, cūm delectatur, sed non ex odio, sed q̄o vanitatem, & otiositatem quandam; & tunc frequenter est veniale peccatum; licet detractor aliquando mortaliter peccet. Dico frequenter, & non semper, quia aliquando etiam taliter delectari, est mortale, in casu illo, quo, non impedire detrahentem esset mortale, vt statim dicemus. Indirecte detrahenti consentire, est non resistere, seu non prohibere detractionem, cum quis potest. Aduerte autem, quod, qui non impedit detractionem, aut est persona priuata aut publica. Voco publicam, superiorem, & prefectum illius qui detrahit, vt Episcopum & Priorem, aut Generalem, respectu subditorū, patrem respectu filiorum, dominum respectu seruorum & famulorum, &c.

De priuata persona, quæ non est superior ipsi detractori, ipsam dico aliquando peccare mortaliter, non resistendo detractori, aliquando venialiter, aliquando nec mortaliter, nec venialiter.

Peccat mortaliter, cūm ex illa detractione magnum detrimentum obuēnit personæ detractæ: tunc enim peccat mortaliter contra charitatem, sicut qui videt furem rapientem bona proximi, & non impedit, cūm possit.

Venialiter verò peccat cum non sequitur detrimentum notabile proximo.

Aliquando verò neutro modo peccat.

Primò, quando non impedit ex timore, quia timet sibi probabiliter malum, vel nocumentum magnum, si resistat detractori: tunc enim non tenetur impedire. Dico magnum, quia quando parū nocumenti timet, & nocumentum proximi notabile est, tenetur aliquā iacturam pati pro proximo, quæuis non notabilem.

Secundò, quia pudet eum ob reuerentiam, putà, quia detractor est prælatus, est dominus, est persona illustrissima, audiens verò est inferior; quamuis, quando detrimentum est graue, tenetur aliquem pudorem pati ob proximum.

Tertiò, quando putat probabiliter se nihil profecturum, quia, quamuis ipse audiens discedat, aut loquatur impediendo, adhuc ille non desistet à detractione; si verò persona audiens est publica, vt diximus, tunc, non resistendo contra iustitiam peccat, & grauius, teneturque maius detrimentum pati in resistendo, quam priuata persona. Quod si nullo modo

possit,

possit, vel non sine graui suo detrimento, adhuc etiam non peccat, sicut nec persona priuata. Multum autem quisque, quantum potest, debet fugere detractores, & dicere, & facere cum Dauid. *Detrahentem secretò proximo, hunc persequerbar.*

De restitutione fama.

CAPVT LXVIII.

Detractor tenetur famam, quam alteri detraxit, restituere. Vt autem ad talem restitutionem teneatur, aliquæ sunt necessariae conditiones.

Prima est, quòd verè abstulerit famam; si enim non abstulit, vel quia persona, cui detraxit, erat infamis, vel quia suæ detractioni non est fides adhibita, non tenetur.

Secunda est, quòd contra iustitiam abstulerit; Vnde Iudex iustam ferens sententiam, & accusator, & testis, & denunciatus, & alij, qui iustè famam alterius auferunt, non peccant, nec tenentur restituere. Quòd si faciant ista ex odio, peccabunt quidem, sed contra charitatem, ob id restituere non obligantur.

Tertia est, quòd persona detracta non recuperauerit famam alia via, puta, quia aliquis detractorem conuicit mendacij, vel quia ipse suo opere famam bonam recepit: tunc enim detractor non tenetur restituere.

Quarta est, quòd persona detracta non condonauerit famam aut remisit: si enim pretium accepit pro infamia, vel gratis nolit sibi restitui, tunc detractor non tenetur. Non tamen semper potest aliquis famam remittere; non enim potest, cum est persona publica, cuius infamia nocet alijs; nec potest, cum ex ipsius infamia sequitur alterius infamia vel detrimento; nec etiam, cum infamia est contra fidem, vt, de crimine hæresis. Cum tamen solius ipsius est infamia & nocumentum, nec de tanto crimine est, potest condonare, aut pretio aliquo commutare. His positis conditionibus tenetur detractor ad restitutionem.